

SXEDIO.J81

3.7.1966: ΟΡΓΑΝΩΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΠΛΗΚΤΟΙ ΚΑΙ ΑΞΙΩΝΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΒΟΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΜΠΟΡΕΣΟΥΝ ΝΑ ΕΠΑΝΑΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΣΠΟΥΔΑΣΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥΣ

Ενώ όμως οι Τούρκοι συνέχιζαν τις προκλήσεις **150** Ελληνες πρόσφυγες από τα Χριστούγεννα του **1963** και πιο πριν από τις διακοινωντικές συγκρούσεις του **1958** συγκεντρώθηκαν στις **3** Ιουλίου **1966** στο οίκημα της ΠΑΣΥΔΥ στη Λευκωσία και αξίωσαν με ψήφισμα τους προς τον Πρόεδρο Μακάριο την καταβολή προσπαθειών για να τους δοθούν οι περιουσίες τους που βρίσκονταν σε διάφορες περιοχές και κατασχέθηκαν από τους Τούρκους, όπως η Κέρμια, το Συντεχνιακό Ιατρείο, ο Άγιος Κασσιανός, το Λήδρα Πάλλας και αλλού.

Την επιτροπή αποτελούσαν οι ακόλουθοι κατά περιοχές: Τράχωνας- Φιλαδέλφεια Ανδρέας Παναγή, Κέρμια Αριστείδης Ιωάννιδης, Γενή η Τζαμί (Συντεχνιακό Ιατρείο) Σωτήρης Μαύρος και Λευκή Χ" Αδαμου, Αγ. Κασσιανός Θεόδωρος Κυριακίδης, Κωνταντία Νίκος Εκκέσιης, Λήδρα Πάλλας Νίνος Σιέλλης και Σίτσα Σαββίδη.

Η Επιτροπή με βασικόν παράγοντα το Νίκο Εκκέση που αφιέρωσε πολλές ώρες, πίεσε τα πράγματα αρκετά.

Πρώτη απόφαση ήταν η παραχώρηση ενός ποσού ενός εκατομμυρίου λιρών στις συνεργατικές για να μπορέσουν οι τουρκόπληκτοι, όπως αποκαλούνταν οι πληγέντες, να δανεισθούν για επαναδραστηριοποιηθούν στη γεωργία. Ομως αυτά δεν έφθαναν. Τα προβλήματα ήταν πολλά.

Ετσι ανατέθηκε σε επιτροπή της Βουλής η μελέτη του θέματος και η υποβολή εισηγήσεων.

Η Επιτροπή της Βουλής αποδέχθηκε την αρχή όπως στους τουρκόπληκτους παραχωρηθούν ευκαιρίες απασχόλησης, ακόμα και σε ανακουφιστικά έργα γιατί

ήταν δύσκολη η αποζημίωση τους την περίοδο αυτή.

Ακόμα εισηγείτο καθιέρωση δωρεάν Παιδείας στα παιδιά των τουρκοπλήκτων στα σχολεία Μέσης Παιδείας και την παραχώρηση οικοπέδων από κυβερνητική γη και την ίδρυση ταμείου από **500.000** λίρες για παραχώρηση χαμηλοτόκων δανείων.

Ανακοίνωσε ακόμα ότι ο Μακάριος παραχώρησε τέσσερα οικόπεδα από την περιουσία της Αρχιεπισκοπής για διάθεση τους και συγκέντρωση χρημάτων.

Η Επιτροπή αφού ετοίμασε την έκθεση της την υπέβαλε στις **13** Απριλίου **1967** και υιοθέτησε την αρχή:

"**1.** Των ανακουφιστικών μέτρων και ουχί της αποζημιώσεως διότι αι συνολικάί ζημιαί εξ ακινήτου περιουσίας δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθούν προ της επιλύσεως του Κυπριακού και διότι είναι αδύνατος η εξεύρεσις του απαιτουμένου κονδυλίου διά την καταβολή αποζημιώσεων καθ' ον χρόνον ο ετήσιος Προϋπολογισμός περιλαμβάνει δαπάνην **2.5-3** εκατομμυρίων λιρών δια σκοπούς αμύνης.

2. Τα ληφθησόμενα ανακουφιστικά μέτρα δέον να αποσκοπούν εις την κατά το δυνατόν υπό του ευρυτέρου κοινού ανάληψιν του βάρους των οικονομικών επιπτώσεων εκ της τουρκικής ανταρσίας". Η Επιτροπή εισηγήθηκε τη λήψη των ακόλουθων μέτρων για σκοπούς ανακούφισης και οικονομικής ενίσχυσης των Τουρκοπλήκτων:

"α). Την παροχήν δωρεάν εκπαίδευσεως εις τα τέκνα τουρκοπλήκτων άτινα φοιτούν εις σχολάς Μέσης Παιδείας.

β. Την απαλλαγήν εξ οιασδήποτε φορολογίας επί ακινήτου περιουσίας κειμένης εντός περιοχών ελεγχομένων υπό των Τούρκων ή καταστάσης ακατοικήτου λόγω γειτνιασεως με τουρκικά φυλάκια.

γ. Την αφάιρεσιν εκ του φορολογητέου εισοδήματος των ετησίων ενοικίων.

δ). Την τροποποίησιν του Νόμου περί ανακουφίσεως αγροτών Οφειλετών του **1962**.

ε). Την τροποποίησιν των υπό του Υπουργικού

Συμβουλίου εκδοθέντων κανονισμών των ρυθμιζόντων το θέμα της παροχής δανείων εις γεωργούς διά γεωργικήν ανάπτυξιν".

Εκ των κατατεθέντων στοιχείων προκύπτει ότι αριθμός γεωργών, οίτινες εδανείσθησαν χρήματα εκ του ποσού του **1.000.000** το οποίον εχορηγήθη εις την Κεντρικήν Συνεργατικήν Τράπεζαν διά σκοπούς γεωργικής αναπτύξεως, αδυνατούν να καταβάλλουν τας καθορισθείσας ετησίως δόσεις λόγω του ότι σημαντικό μέρος της καλλιεργησίμου γης των δεν αποδίδει εισόδημα είτε διότι ευρίσκεται εντός περιοχών ελεγχομένων υπό των τούρκων είτε λόγω γειτνιασεως με τουρκικά φυλάκια και δεν είναι δυνατό να καλλιεργηθή.

Την λήψιν μέτρων και κοινωνικής προνοίας, δι' απόρους οικογενείας τουρκοπλήκτων.

Εκ των κατατεθέντων στοιχείων προκύπτει ότι αριθμός τουρκοπλήκτων των οποίων η οικονομική κατάστασις ήτο λίαν δυσχερής προ της ενάρξεως της ανταρσίας διά της επελθούσης εις αυτούς ζημίας, οφειλομένης εις την εγκατάλειψιν του χώρου διανομής των, την ανάγκη καταβολής ενοικίου, την ανάγκη αγοράς των απολύτως απαραίτητων οικιακών σκευών, προσωπικού ρουχισμού και λόγω ανεργίας, μετέπεσαν εις την τάξιν των απόρων και έχουν ανάγκην οικονομικής ενισχύσεως.

Η Επιτροπή μεθ' ικανοποιήσεως επληροφορήθη ότι ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπος Μακάριος διέθεσεν εκ της περιουσίας της Αρχιεπισκοπής τέσσαρα οικόπεδα σημαντικής αξίας όπως χρησιμοποιηθούν κατά τον καλύτερον τρόπον διά την εξασφάλισιν χρηματικού ποσού προς ενίσχυσιν των τουρκοπλήκτων.

Η Επιτροπή προτρέπει και άλλα εκκλησιαστικά ιδρύματα και μονάς όπως ακολουθήσουν το παράδειγμα του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου φρονούσα ότι εκ του εισπραχθησομένου ποσού είναι δυνατόν να δοθή προς τους απόρους τουρκοπλήκτους επιπρόθετος βοήθεια της υπό του γραφείου Ευημερίας δυναμένης να παρασχεθή τοιαύτης.

ζ). Την υιοθέτησιν της αρχής ότι ο Προϋπολογισμός αναπτύξεως δέον να δίδη προτεραιότητα εις την κατασκευήν έργων εις πληγείσας εκ της ανταρσίας γεωργικάς περιοχάς, αποσκοπούντων εις την αύξησιν της παραγωγής της εναπομεινάσης καλλιεργησίμου γης (π.χ. μικρά φράγματα, πετραύλακα, διατρήσεις, αντιδιαβρωτικά έργα κλπ) ως επίσης και εις την κατασκευήν άλλων έργων διά την απασχλησιν των εκ των εν λόγω περιοχών πληγέντων γεωργών και την ως εκ τούτου αύξησιν των εισοδημάτων των (π.χ. ασφάλτισιν δρόμων, κατασκευήν γεωργικών δρόμων κλπ).

η). Την αναζωογόνησιν των περιοχών των πόλεων, αίτινες γειτνιάζουν προς ελεγχόμενας υπό των τούρκων περιοχάς, διά της επανεγκαταστάσεως, εντός υφισταμένων Κυβερνητικών κτιρίων ή κτιρίων ημικρατικών οργανισμών των υπηρεσιών αίτινες εστεγάζοντο εις αυτά προ της ενάρξεως της ανταρσίας, της οικονομικής ενισχύσεως των Συμβουλίων Βελτιώσεως και της εξασφαλίσεως καλυτέρων μέσων συγκοινωνίας και οδικού δικτύου.

θ). Την ίδρυσιν Κυβερνητικού Ταμείου δανειοδοτήσεως εκ ποσού **500.000** λιρών διά την παροχήν μακροποθέσμων δανείων αποπληρωτέων εις διάστημα μεταξύ **10** και **15** ετών και με τόκον μη υπερβαίνοντα το **2%**.

Εν σχέσει με την εξεύρεσιν του ποσού των **500.000** λιρών η Επιτροπή επισύρει την προσοχήν της Βουλής εις το γεγονός ότι ως εμφαίνεται εκ των προϋπολογισμών Βελτιώσεως και Αναπτύξεως από το **1961** και εντεύθεν το ύψος των ετησίων προϋπολογιζομένων δαπανών δεν ανταποκρίνεται προς τας ετησίας πραγματικάς δαπάνας του υπολοίπου ανερχομένου περίπου εις **1.000.000** λίρας και μεταφερομένου εις τον Προϋπολογισμόν του επομένου έτους.

ι). Την εις καταλλήλους περιοχάς παραχώρησιν κρατικής γης διά μετατροπήν εις οικόπεδα και πώλησιν εις τους τουρκοπλήκτους (κυρίως εις περιπτώσεις ανάγκης ανεγέρσεως

κατοικιών διά την αποκατάσασιν των τέκνων των) εις λογικάς τιμάς και με μακροπρόθεσμον περίοδον αποπληρωμής προς τόκον μη υπερβαίνοντα τα 3%.

ια). Την ενδελεχή εξέτασιν τρόπον διευθετήσεως των ενυποθήκων δανείων και μέτρων προς αποφυγήν αδικαιολογήτων πίεσεων.

ιβ). Την κατά προτεραιότητα απασχόλησιν τουρκοκλήκτων ανέργων εχόντων τα αναγκαία προσόντα εις Κυβερνητικής εργασίας ως και ημικρατικούς οργανισμούς".

Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ενδείκνυται η δημιουργία ταμείου δανειοδότησης των τουρκοκλήκτων αφού έλαβε υπόψη τα ακόλουθα:

(α). Την οικονομική κατάστασιν των Τουρκοκλήκτων και τα προβλήματα αίτινα ούτοι αντιμετώπιζουν.

(β). Το γεγονός ότι τουρκόκληκτοι οι οποίοι έχουν ακίνητον περιουσίαν εντός περιοχών ελεγχομένων υπό των τούρκων ή γειτνιαζουσών προς τουρκικά φυλάκια δεν δύνανται να εξασφαλίσουν δανειοδότησιν από οιαδήποτε τράπεζαν ή ιδιώτην.

(γ). Τουρκόκληκτοι ιδιοκλήται ακινήτου περιουσίας εντός περιοχών ελεγχομένων υπό των τούρκων και πλησίον των Τουρκικών φυλακίων, βαβαρημένης διά μικρών ενυποθήκων δανείων, δεν δύνανται να επωφεληθούν του ευεργετήματος του Νόμου περί δευτέρας υποθήκης, διότι ουδεμία Τράπεζα και ουδείς ιδιώτης δανείζει εις αυτούς χρήματα.

(δ). Οι τουρκόκληκτοι καταστηματαχαι οι οποίοι ηναγκάσθησαν να εγκαταλείψουν τα υποστατικά εργασίας των μετά των εμπορευμάτων, επίπλων και εργαλείων τέχνης, αντιμετώπιζουν πρόβλημα επαναδημιουργίας των εργασιών των εις άλλας περιοχάς λόγω ελλείψεως δανειοδοτήσεως.

(ε). Τουρκόκληκτοι ιδιοκλήται ακινήτου περιουσίας των οποίων αι επιχειρήσεις ευρίσκονται εις τον ελληνικόν τομέα δεν δύνανται διά της υποθήκης της εις τους τουρκικούς τομείς ευρισκομένης περιουσίας τους να τύχουν δανειοδοτήσεως διά σκοπούς των εργασιών των.

(στ). Αι ακινητοποιηθείσαι βιομηχανίαι αι οποίαι ήσαν βεβαρημέναι δι'ενυποθήκων δανείων αντιμετώπιζουσι ωσαύτως πρόβλημα εξευρέσεως δανείων διά την συνέχισιν των εργασιών των εις τας νέας προσωρινάς αυτών εγκαταστάσεις.

Η έλλειψις δανειστικής δυνατότητας δημιουργεί διά τα επηρεαζόμενα πρόσωπα ουχί μόνον προβλήματα οικονομοεπαγγελματικής φύσεως, αλλά και κοινωνικής τοιαύτης, Τουρκόπληκτοι των οποίων τα τέκνα έφθασαν εις το όριον ηλικίας ότε άρχεται η πανεπιστημιακή μόρφωσις δεν δύνανται διά της υποθηκείσεως της ακινήτου περιουσίας των να εξασφαλίσουν χρήματα διά την αποστολήν τούτων εις το εξωτερικών δι' ανωτέρας σπουδάς. Ωσαύτως τουρκόπληκτοι γονείς δεν δύνανται διά δανειοδοτήσεως επί υποθήκη ακινήτου περιουσίας να εξασφαλίσουν τα απαιτούμενα χρήματα διά την αποκατάστασιν θηλέων τέκνων".

Οι διαπιστώσεις της Επιτροπής για τα ενυπόθηκα δάνεια ήσαν οι ακόλουθες:

" Τα ενυπόθηκα δάνεια προς τους τουρκοπλήκτους ιδιώτας εχορηγήθησαν υπό Τραπεζών ή υπό ιδιωτών προς ανέγερσιν οικιών. Οι δε χρεώσται ανήκουν εις την κλάσιν των χαμηλών και μέσων εισοδημάτων. Αι ανεγερθείσαι και υποθηκευθείσαι κατοικίαι εις σημαντικόν αριθμόν ενοκιάζοντο προς αποπληρωμήν του χρέους.

Μερικαί εξ αυτών εχρησιμοποιούντο υπό των χρεωστών και αντί ενοικίου κατέβαλλον μηνιαίας δόσεις έναντι του χρέους. Ομως λόγω της υποχρεωτικής εκκενώσεως των οικιών αυτών και της ανάγκης καταβολής ενοικίου και άλλων εξόδων, δεν είναι δυνατή η καταβολή έναντι του χρέους. Οι δανείσαντες τα χρήματα ιδιώται κατά το πλείστον δεν είναι εξ επαγγέλματος δανεισταί αλλά έχουν επενδύσει τας περιορισμένας αποταμιεύσεις των και έχουν ανάγκην των χρημάτων των. Λόγω παρατάσεως της εκκρεμότητος του Κυπριακού προβλήματος είναι ανάγκη όπως το όλο θέμα ρυθμισθή διά κρατικής επεμβάσεως".

Η Ολομέλεια της Βουλής υιοθέτησε τις εισηγήσεις της Επιτροπής και σε συνεδρία της στις 4 Μαΐου 1967 εξουσιοδότησε τον Πρόεδρο της Γλαύκο Κληρίδη όπως σε συνεργασία με την Εκτελεστική Εξουσία προωθήσει κάθε θέμα που αναφερόταν στην έκθεση.

Προηγήθηκε μακρά συζήτηση στην οποία μίλησαν οι βουλευτές Μιχ. Σαββίδης, Α. Ζιαρτίδης, Α. Γιάγκου, Π. Στυλιανού, Βάσος Λυσσαρίδης, Π. Τουμαζής, Χαμπής Μιχαηλίδης, Ι. Γιαμάκης και Λέλλος Δημητριάδης και ο Πρόεδρος του Σώματος Γλαύκος Κληρίδης.

Σύμφωνα με τον "Φιλελεύθερο" (5.5.1967) "εκ των αγορεύσεων διεπιστώθη:

1. Η ένθερμος συμπαράστασις της Βουλής προς τους πληγέντας εκ της τουρκικής ανταρσίας.

2. Η εμμονή του Σώματος διά σύντομον λήψιν μέτρων ανακουφίσεως των τουρκοπλήκτων ενόσω συνεχίζεται η ανώμαλος κατάστασις, και,

3. Η συνεχής μελέτη του όλου θέματος επί συγκεκριμένων στοιχείων, ώστε μετά το πέρας της ανωμαλίας να μελετηθούν μέτρα αποζημιώσεως των παθόντων.

Ο Πρόεδρος της Βουλής Γλαύκος Κληρίδης απηχώντας τις απόψεις όλων σχεδόν των βουλευτών χαρακτήρισε το θέμα της παροχής βοήθειας στους τουρκόπληκτους ως περίπλοκο και δύσκολο, και εισηγήθηκε όπως αντιμετωπισθεί ρεαλιστικά.

Είναι ανάγκη, τόνισε ο Πρόεδρος της Βουλής, όπως αποφασίσουμε, παρακάμπτοντες κάθε τι το οποίο μπορεί να θεωρηθεί ως δημοκοπία, να προβούμε στη σύνταξη νομοθετικών μέτρων. Εφθασε η ώρα των βασικών αποφάσεων και του καθορισμού της οδού αντιμετώπισης του προβλήματος.

Στη συνέχεια ο Γλαύκος Κληρίδης ανέφερε ότι το βασικότερο θέμα είναι η αντιμετώπιση των χρεών των τουρκοπλήκτων. Η Επιτροπή, είπε, δεν διετύπωσε εισηγήσεις επί του θέματος αυτού για να μη υπάρξουν δυσμενείς επιπτώσεις από την πιθανή λήψη νομικών μέτρων από τους δανειστές.

Τα στοιχεία και οι αριθμοί, πρόσθεσε, που παρατίθενται στην έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, δεν αναφέρονται σε λεπτομέρειες και μάλλον κρίνονται ως ανεπαρκή. Οι περιουσίες και ζημιές ιδιαίτερα εκείνες που περικλείονται σε περιοχές που ελέγχονται από τους τούρκους δεν μπορούν να υπολογισθούν επακριβώς πριν τελειώσει η ανώμαλη κατάσταση. Και εφ' όσον ο αγώνας του κυπριακού λαού συνεχίζεται κανένας δεν μπορεί να προβλέψει το μέγεθος των ζημιών που δυνατόν να προκύψουν σε περίπτωση επιδείνωσης της κατάστασης ή τουρκικής εισβολής.

Στη συνέχεια ο Γλαύκος Κληρίδης ανέφερε σχετικά το παράδειγμα της Δυτικής Γερμανίας στην οποία το θέμα των αποζημιώσεων αντιμετωπίστηκε ουσιαστικά όταν κατέστη δυνατή η πλήρης καταγραφή των ζημιών που προκλήθηκαν.

Τέλος ο Πρόεδρος της Βουλής εισηγήθηκε όπως η Βουλή προβεί αμέσως στη λήψη νομοθετικών μέτρων που να εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της, όπως είναι η δωρεάν φοίτηση τέκνων των τουρκοπλήκτων σε σχολές Μέσης Παιδείας, κρατικές και ιδιωτικές.

Για το θέμα της εξεύρεσης **500.000** λιρών που αποτελεί το κεντρικό σημείο της έκθεσης της Επιτροπής για τη δανειοδότηση των τουρκοπλήκτων με χαμηλό τόκο ο Γλαύκος Κληρίδης υποστήριξε τη σχετική πρόταση και εισηγήθηκε όπως υπάρξει στενή συνεργασία Νομοθετικής και Εκτελεστικής Εξουσίας.

Για ενίσχυση του Ταμείου των Τουρκοπλήκτων αποφασίστηκε μεταξύ άλλων και η κυκλοφορία λαχείου (Προνοίας με πρωτοβουλία του Εθνικού Συμβουλίου Νεολαίας, στις **14** Ιουλίου **1967**).

Την κυκλοφορία του λαχείου ιασρέτισαν μεταξύ άλλων ο Δικηγορικός σκύλλογος Λευκωσκάς, η ΠΑΣΥΔΥ και η ένωση ξστνακτών Κύπρου.

Τα έξοδα εκτύπωσης του λαχείου κάλυψε η Ελληνική Μεταλλετική εταιρεία με **100** λίρες εισφορά που αν ακοίνωσε ο Γενικός διευθυντής της ΠΑΣΧ'ΛΗδ ΠΑΣΧΑΛφΔΗδ.

